

Особистісний комфорт містян і задоволеність життям у місті

за результатами соціологічних досліджень,
проведених Миколаївським центром соціологічних досліджень
ЧНУ ім. П. Могили

Аудиторія досліджень: населення м. Миколаєва віком від 18 років і старше.

Методологія досліджень:

1) *період проведення* 14-21.01.2013 р.;

метод збору інформації – особистісне формалізоване інтерв'ю (face-to-face) за місцем проживання респондентів;

обсяг вибірки – 400 осіб;

вибірка багатоступенева, репрезентативна за віком (18-29 років – 24,6 %, 30-39 – 20,4 %, 40-49 – 17,6 %, 50-59 – 19,1%, 60 і старше – 18,3 %), статтю (45,2 % чол., 54,8 % жін.) та районом проживання (Заводський район (26,3 %), Корабельний (17,3 %), Ленінський – (27,7 %), Центральний – (28,6 %));

стандартна похибка – 1,53 %.

2) *період проведення* 01-06.10.2017 р.;

метод збору інформації – особистісне формалізоване інтерв'ю (face-to-face) за місцем проживання респондентів;

обсяг вибірки – 800 осіб;

вибірка багатоступенева, репрезентативна за віком (18-29 років – 18,4%, 30-39 – 23,3%, 40-49 – 18,4%, 50-59 – 18,4%, 60 і старше – 21,9%), статтю (45,6% чол., 54,4% жін.) та районом проживання (Заводський район (26,49 %), Корабельний (17,57 %), Інгульський – (27,70 %), Центральний – (28,24 %));

стандартна похибка – 1,77 %.

Сьогодні існує безліч методик оцінки якості життя населення. Найбільш розповсюдженою у дослідницькій практиці є об'єктивний підхід до аналізу динаміки соціально-економічних показників матеріального добробуту, середньодушового доходу, середньомісячної заробітної плати, розміру прожиткового мінімуму, чисельності населення з доходами, нижчими за прожитковий мінімум, структури грошових доходів і витрат населення, забезпеченості житлом тощо¹. Натомість, вимірювання суб'єктивних оцінок рівня комфорту й безпеки проживання у міському просторі на основі результатів емпіричних соціологічних досліджень громадської думки містян, дозволяє підкріпити, розширити, а подекуди й спростувати наявні формальні статистичні показники розвитку міста. У суб'єктивних оцінках виділяють раціональний та емоційний компоненти.

---

¹. Вимірювання якості життя в Україні, Аналітична доповідь, Лібанова Е.М., Гладун О.М., Лісогор Л.С. та ін. – К.: 2013. – С.9.

Рис. 1.1. Методологічні засади вивчення якості життя у місті

Перший компонент складається із загальної задоволеності життям і оцінок ступеня задоволеності його різними сторонами (інфраструктура, сервіс, житлові умови), другий - являє собою баланс позитивних й негативних емоцій щодо рівня матеріального й соціального благополуччя². Поєднати зазначені елементи можна за допомогою визначення рівня громадянської активності містян, їх позицій щодо необхідності та бажання зміни реальної соціальної ситуації у місті на краще.

Поняття «задоволеність життям» є доволі широким за своїм змістом, адже для нього невизначеним є конкретний предмет оцінювання. Більш конструктивним у цьому сенсі є категорія «благополуччя», основними складовими якого є соціальне (задоволеність станом суспільства, частиною якого людина себе вважає), матеріальне (стабільність матеріального статку), психологічне (душевний комфорт, захищеність, відсутність тривог, страхів).

Говорячи про соціальне благополуччя, зазначимо, що миколаївцям, як творцям міського простору, притаманний поміркований оптимізм. У 2013 р. кожний дев'ятий опитаний житель міста був впевненим оптимістом. Кількість респондентів, які були скоріше задоволені життям у місті, ніж не задоволені, становила 31,0 %, стільки ж опитаних мали складнощі в оцінках. У той час, як незадоволених життям у місті було лише 6,8 % від загального числа опитаних (див. табл. 1).

² Приступа Є., Кеуриш Н. Якість життя людини: категорії, компоненти та їх вимірювання // Фізична активність, здоров'я і спорт. – 2010. – № 2. – С. 54–63.

Таблиця 1

**Розподіл відповідей респондентів за їх віком на запитання
«Чи задоволені Ви життям у місті?» (січень 2013 р.),
% від загального числа опитаних респондентів**

Рівень задоволення/ Вік респондентів	18-29 років	30-39 років	40-49 років	50-59 років	60 і старше	Разом
Цілком задоволений	7,1	9,6	5,8	13,0	11,0	9,2
Скоріше задоволений, ніж ні	36,7	37,3	31,9	28,6	17,8	31,0
Скоріше не задоволений, ніж так	25,5	16,9	20,3	19,5	27,4	22,0
Цілком не задоволений	5,1	4,8	10,1	2,6	12,3	6,8
Важко відповісти	25,5	31,3	31,9	36,4	31,5	31,0

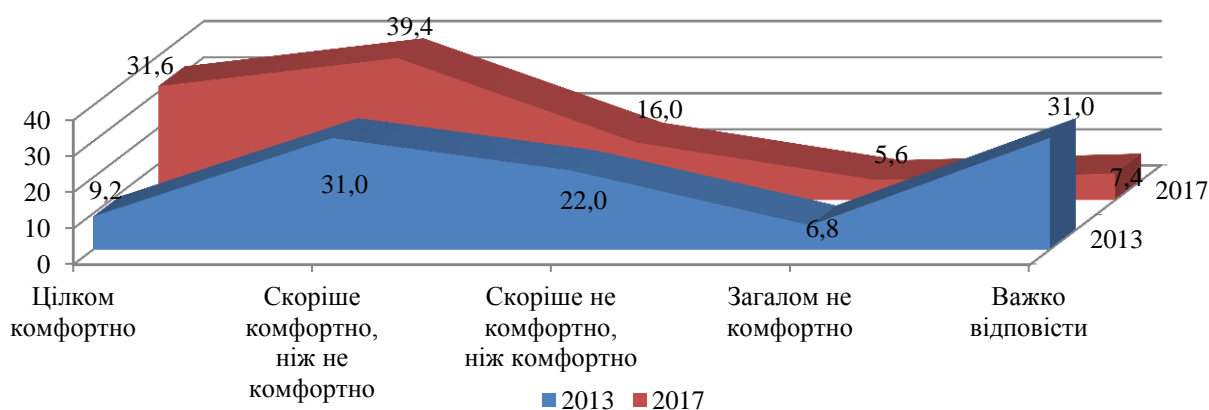
Таблиця 2

**Розподіл відповідей респондентів за їх віком на запитання
«Чи комфортно Ви відчуваєте себе у місті?» (жовтень 2017 р.),
% від загального числа опитаних респондентів**

Рівень задоволення/ Вік респондентів	18-29 років	30-39 років	40-49 років	50-59 років	60 і старше	Разом
Так	23,8	31,2	32,7	36,6	33,7	31,6
Скоріше так, ніж ні	44,2	37,6	50,3	27,6	37,7	39,4
Скоріше ні, ніж так	16,3	13,4	12,2	23,4	15,4	16,0
Ні	6,8	11,3	2,7	1,4	4,6	5,6
Важко відповісти	8,8	6,5	2,0	11,0	8,6	7,4

В опитувальнику у жовтні 2017 р. містянам було запропоновано відповісти на запитання щодо оцінки комфорту проживання у місті. За отриманими результатами було визначено, що більшість респондентів (71,0 %) доволі комфортно відчуває себе у міському просторі. Такі масштаби зрушень у позитивних оцінках (від 40,2 % до 71,0 %) є свідченням змін якості життя у місті на краще, хоча і непрямым (див. табл. 2).

Ототожнюючи відчуття комфорту із задоволеністю життям у місті, можна продемонструвати наявні кількісні зміни щодо оцінок респондентів з плином часу (див. рис. 1.2).

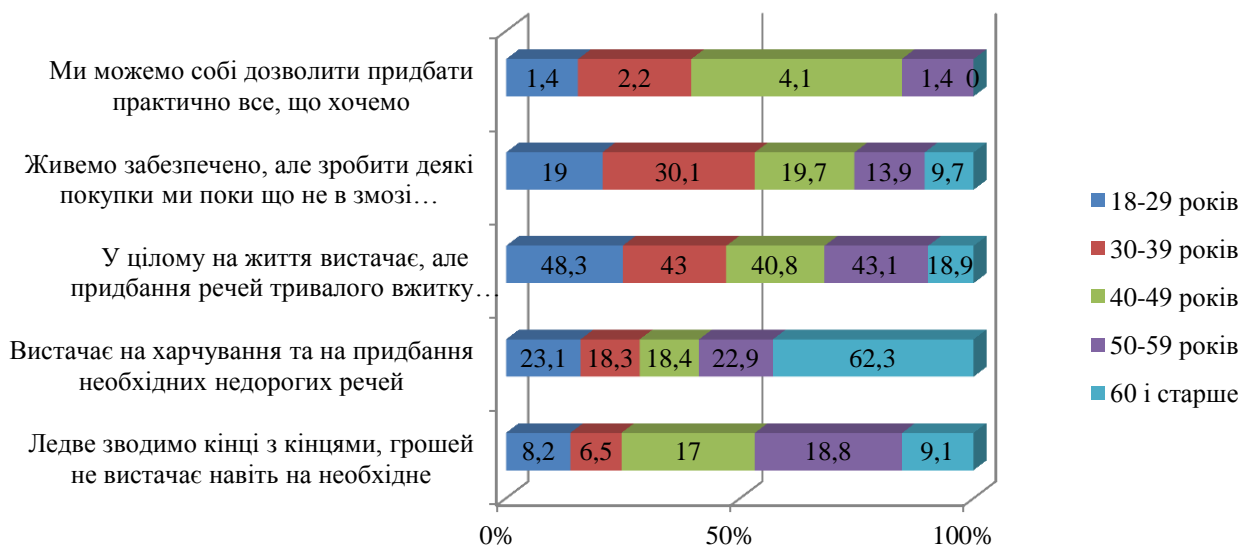
**Рис. 1.2. Оцінки респондентами комфорту міського простору,
% від загального числа опитаних респондентів (2013, 2017 рр.)**

З одного боку, можна припустити, що присутні відмінності у суб'єктивних оцінках містян щодо рівня комфорту життя у місті, детерміновані подіями у державі, які відбувалися напередодні Майдану-2014, й нинішньою ситуацією. З іншого – наявними оцінками ефективності діяльності органів міської влади, діючих на момент проведення дослідження. Проте радує й надихає той факт, що все ж таки містяни у своїй більшості оптимістично налаштовані. Така їх позиція як чинник психічного здоров'я детермінує позитивний настрій, віру в майбутнє, без яких неможливо налагодити функціональний міський простір, творити в ім'я процвітання регіону, держави, нації, суспільства, кращої долі кожної людини.

Таблиця 3

Розподіл відповідей респондентів за районом проживання на запитання «Чи комфортно Ви себе відчуваєте у м. Миколаєві?» (жовтень 2017 р.), % від загального числа опитаних респондентів

Почуття комфорту / Район проживання	Заводський	Центральний	Інгульський	Корабельний	Разом
Так	26,9	31,9	38,0	28,4	31,6
Скоріше так, ніж ні	46,7	43,4	33,9	30,5	39,4
Скоріше ні, ніж так	16,5	12,8	10,9	28,4	16,0
Ні	4,7	4,9	4,5	9,9	5,6
Важко відповісти	5,2	7,1	12,7	2,8	7,4

Рис. 1.3. Рівень матеріального благополуччя містян (жовтень 2017 р.), % від загального числа опитаних респондентів

Найбільш комфортно себе відчувають мешканці Центрального (75,3%), Заводського (73,6%) та Інгульського (71,9%) районів. Найменш комфортно - мешканці Корабельного району (58,9%) (див. табл. 3). Це можна пояснити найбільшою віддаленості від основної інфраструктури міста, яка переважно зосереджена у його центрі. Тому, слід звернути увагу на транспортне сполучення з цим районом. Регулярний трансфер та можливість

дістатися громадським транспортом до Корабельного району, сприятиме підвищенню рівня задоволеності життям у місті його мешканцями.

Оцінюючи рівень матеріального благополуччя, більшість респондентів віднесло себе до числа бідних людей – 79,5 %, середній клас представлений 18,8 % містян, багата верства становить 1,8 % опитаних (див. рис. 1.3).

Опинившись у скрутній ситуації, щоб зберегти звичний спосіб життя: 44,2 % містян скорочують витрати, економлять; 8,1 % - шукають додаткові офіційні доходи; 18,0 % - шукають тимчасовий підріток; 16,8 % - звертаються по соціальну допомогу (субсидії) та інші види компенсацій; інші вдаються до продажу, оренди нерухомого майна або нічого не роблять взагалі. З віком респондентів тенденції змінюються – серед молоді віком 18-29 років лише 7,7 % опитаних звертається по соціальну допомогу, більшість все ж намагається знайти офіційний (9,4 %) або неофіційний (29,1 %) підріток, натомість чим старше, тим пропорційніше зростає доля тих респондентів, які перестають шукати підріток, а частіше користуються соціальними гарантіями. По інших альтернативах суттєвих відмінностей з віком не спостерігається.